

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Meditationum evangelicarum volumen tripartitum

Creidius, Hartmann

Francofurti ad Moenum, 1682

In die S. Matthaei

[urn:nbn:de:bsz:31-122776](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-122776)

In Die S. Matthæi.

Evang. Matth. 9. v. 9. 13.

DE Abrahamo legimus Gen. 12. vers. 1. legq. quod exire juberetur de terra sua, & de cognatione sua, & de domo patris sui, quæ idololatriæ dedita erat, in terram, quam ipsi Dominus monstraturus erat. Nec mora. Surrexit Abraham per fidem & exivit, nesciens quo iret, Ebr. 11. v. 8.

Parem historiam habemus in prælecta pericope, ubi Christus Matthæum vocat à telonio ad Apostolatam, cui ipse vocationi promptus obtemperat, superatis obstaculis, quæ proposito suo remoram aliquam injicere poterant. De familia ejus nil constat in sacris literis, præterquam quod à Marco & Luca Levi, & quidem Alphæi cujusdam filius appellatur, Marc. 2. vers. 14. Luc. 5. v. 27. unde quidam è tribu Levi ipsum oriundum suspicati sunt, cum multi ex Levitis duro paupertatis onere pressi agriculturam exercere coacti fuerint, quod constat ex Nehem. 13. vers. 30. Post ascensionem Christi ad cælos immediatis Sp. S. donis cum reliquo Apostolorum cœtu exornatus, Evangelium prædicavit Judæis & Hebræis. Deinde Asiam & Pontum peragravit, & tandem in Æthiopiã devenit, ubi Præfectus Regina Candaces, quem Philippus baptizaverat, Act. 8. v. 38. ipsum hospitio excepit. Antequam tamen ex Judæa discederet, historiam Evangelicam conscripsit Hebræo idiomate, ut multi ex veteribus opinantur, quanquam id quidam nostratum non abs re in dubium vocant, quia testimonia è V. T. allata non ex fontibus Hebraicis, sed ex translatione LXX. Interpr. desumpta proferuntur.

In Æthiopia, ut scribit Eusebius, Regem Ægyptum, & Conjugem ejus Euphrosynen, cum filio Ephrone, quem à mortuis excitavit, & filia Iphigenia ad Christi cognitionem perduxit. Contigit autem, ut Dux quidam gentilis ambiret illam, quod dissuasit Matthæus, & proinde ante aras trucidatus est Anno Christi 76. *Alij aliter. Vid. Haidegg. Ench. lib. 3. c. 2. p. 449. Sog. 11. Dieler. Anul. wano. Fass. Matth.*

Nos prælectam pericopen ad manus tuas memimus, cujus duæ sunt partes:

I. Matthæi vocatio.

II. Pharisaorum murmuratio.

J. J.

EXEGESIS.

MAL. 3. v. 3. de Angelo Testamenti, id est, de Messia dicitur, quod purificaturus sit filios Levi, quasi aurum & quasi argentum, ut idonei fiant, ad offerenda Domino sacrificia in justitia. Impletionem hujus vaticinii videmus in Evangelio nostro, quod annuæ S. Matthæi memoriæ consecratum est, quia aliàs Levi dicitur, & à telonio in Christi scholam vocatur, in qua ita purificatus & perpolitus est, ut postea cum reliquis exierit in universum mundum, sacrificans Evangelium DEI inter gentes, ut gentes etiam fierent oblatio accepta & sanctificata in Spir. Sancto, Rom. 15. v. 16. Hanc historiam Matthæus ipse consignavit, justus enim est accusator sui, Proverb. 18. vers. 17. & qui confessus fuerit peccata sua, & reliquerit ea, misericordiam consequetur, Prov. 28. v. 13.

Duo igitur hæc potissimum consideranda occurrunt:

E e e

I. Per-

I. *Persona vocans*, cujus hinc describitur

1. *Nominalitas*. Nam Jesus dicitur, quod est nomen Salvatoris nostri proprium, & ipso opere hinc verificatur in Matthæo, quem Christus à telonio avocatum in numerum Apostolorum suorum adoptat, & ab omnibus peccatis suis justificat.

Idem adhuc hodie vocat nos per ministros suos ad pœnitentiam, 2. Cor. 5. vers. 20. Ergo vocantem sequere. Nam Jesus tuus est, qui non venit perdere animas hominum, sed servare, Luc. 9. v. 56.

2. *Sedulitas*. Nam digrediebatur illinc, ait Evangelista, nimirum ex civitate Capernaum, & speciatim ex illa domo, in qua jamjam paralyticum sanaverat, ad mare Tyberiadis, ut turbam doceret, testante Marco cap. 2. v. 13. finitâ autem concione telonium præterit, ubi Matthæus sedebat. Ita adhuc obambulat in mundo, & per ministerium verbi Ecclesiam sibi colligit. Impri- mis eò digreditur, ubi peccatores sedent, ut in viam justitiæ eos reducat. Non enim vult ullos perire, sed omnes ad agnitionem veritatis pervenire, 1. Timoth. 2. v. 4. hinc misericordia sua pervenit peccatores, ut ostenderet patientiam suam ad informationem eorum, qui credituri sunt ad vitam æternam, 1. Tim. 1. v. 16.

3. *Benignitas*, quam declarat

1. *Aspectu*. Nam vidit hominem, inquit Evangelista, in telonio sedentem, hoc aspectu pœnitentiam in corde Matthæi operatur. Ita videt adhuc quoscunque peccatores qui in abscondito tenebrarum opera perpetrant, Sir. 23. v. 28. Psalm. 49. v. 9. & quamvis in momento ipsos perdere posset, tamen patienter agit, & non vult quemquam perire, 2. Petr. 3. v. 9. interim hoc probè considerandum est, ne voluntariè pece-

mus, sed semper cogitemus, oculos Domini apertos esse super omnes vias filiorum hominum, Jer. 32. v. 19. qui enim voluntariè peccat, & intuitum Christi amicabilem, quo nos ad pœnitentiam invitat, malitiosè contemnit, non habet amplius hostiam pro peccato, sed experietur olim vultum iræ divinæ, à quo fugiet ad petras & colles, & tamen non effugiet, Apoc. 6. v. 16. 17.

2. *Affatu*. Nam sequere me, inquit, & hisce verbis ipsum non tantum ad fidem, ut Zachæum, sed etiam ad Apostolatam efficaciter vocat. Vox illa adhuc quotidie sonat in Ecclesia, jubens ut sequaris in patientia, in humilitate, in charitate, &c. Felix qui sequitur, Apoc. 14. v. 4.

II. *Matthæus obtemperans*. Nam verbum Christi non fuit irritum, sed vivum & efficax, quo Matthæus statim quasi mutatus & emendatus est. Hoc ipse ostendit.

1. *Surgendo*, dum à telonio vocatus statim surgit, & vitæ antea factæ turpitudinem execratur. Hoc ipso nobis exemplum reliquit, quod omnes peccatores imitari debent, qui hæctenus in scabello usurariorum, maledicorum, Epicuræorum, adulterorum & scortatorum, ebriosorum, &c. sederunt, tunc Dominus non amplius recordabitur iniquitatum quas operatus est quilibet eorum, Ezech. 18. v. 22.

2. *Sequendo*. Non enim surrexit tantum, sed etiam secutus est Christum, inquit Evangelista. Idem nobis quoque incumbit. Unusquisque habet vocationem suam, cujus vi Christum sequi tenetur. Sequamur ergo, nec revocet nos victus indigentia, Luc. 9. v. 58. Matth. 6. v. 32. non termini ignorantia, Gen. 12. v. 1. seqq. non mundi truculentia, quoniam diligentib⁹ Deum omnia cooperantur in bonum, Rom. 8. v. 28.

3. *Cogn-*

3. *Convivium instituendo*, quo declarat

1. *Gratitudinem erga Christum*. Vocaverat ipsum Christus ad cœnam spiritualem, & beneficiorum cœlestium participem fecerat, utpote sunt remissio peccatorum, justitia, vita & salus æterna. Hinc ad gratitudinem se obligatum agnoscit, & quia nihil habet aliud, quo animum suum explicet, convivium instituit, & Christum cum suis invitat discipulis. Ita fidem suam factis demonstrat, quod ab omnibus verè Christianis requiritur, Jac. 2. v. 18.

Pari gratiâ donati sumus. Ergò Christum invitate Vos mei, corda aperiendo, & CHRISTUM pulsantem intromittendo, Apoc. 3. vers. 20. pauperibus benefaciendo, Luc. 14. vers. 13. Pastoribus tuis pro cibo spirituali in verbo & Sacramentis, necessariam alimentationem suppeditando, tunc ipse olim in vita æterna convivio pinguium medullatorum, & vini defecati iterum te excipiet, Esa. 25. v. 6. 65. v. 14.

2. *Charitatem erga proximum*. Nam multos etiam publicanos & peccatores invitat, ut suo ipsos exemplo ad consimilem vitæ emendationem alliceret, & Christo occasionem subministraret ad cœterorum, quoque sui ordinis hominum publicanorum & peccatorum conversionem, quam ex frugifera conversatione colloquioque Christi securitatem non temere divinabat.

Hæc est natura & proprietas fidei salvificæ, ut per charitatem in apricum prodire soleat, Gal. 5. v. 6. Gratiâ ergò Dei conversus, converte etiam alios, id quod David spondet Domino, Psalm. 51. vers. 15. Christus Petro præcipit, Luc. 22. vers. 32. Paulus monet, Gal. 6. v. 1. hoc est optimum beneficium, quod proximo exhibere possumus, &

superat omnes thesauros quibus mundus inhiat, & operiet multitudinem peccatorum, Jac. 5. v. ult.

De Secundo,

Fuit Matthæi vocatio, succedit *Pharisæorum murmuratio*. Postquam enim vident Christum cum publicanis & peccatoribus in convivio Matthæi accumbere, & humaniter conversari ἐγγύς ὄντι γαρμαματῶς, inquit Lucas, c. 5. v. 30. & dicebant ad discipulos ejus: Cur cum publicanis & peccatoribus vescitur Magister vester?

Ubi nobis observanda venit

I. *Calumnia atrocitas*, quæ satis apparet

1. *Ex modo*. Non enim CHRISTUM ipsum adoriuntur, quia timent confusionem hætenus sæpe reportatam, sed apud discipulos se insinuant, qui infirmi adhuc erant, ut auctoritatem Christi vel minuant, vel planè prostituunt, ipsosque ad suas iterum partes pertrahere studeant. Habemus hinc vivam imaginem omnium hypocritarum & calumniatorum, quibus à tergo proximum maledictis & convitiis proscindere volupe est. Hi in Scriptura sunt infames, Sir. 5. v. 16. seq. & regnum Dei non hæreditabunt, 1. Cor. 6. v. 10.

2. *Ex sono*. Nam quid est, inquit, quod Magister vester cum publicanis & peccatoribus vescitur? q. d. nascitur ex socio, qui non cognoscitur ex se. Hoc argumentum pulcrum habet speciem. Idè enim Cananæos planè extirpari voluit Dominus, ne fortè peccare facerent Israelitas, & fierent ipsis in scandalum, imò prohibuit, ne fœdus inirent, aut amicitiam jungerent cum ipsis Exod. 23. vers. 32. 34. vers. 12. Huc pertinent dicta, Psalm. 1. vers. 1. 50. vers. 18. Esa. 52. vers. 11. Sir. 13. vers. 1. Sed omni illa

Ecc 3

illa

illa dicta Christum non ferunt, qui conversatur cum publicanis & peccata eorum probet, sed ut ipsos in viam justitiæ reducat. Eodem modo adhuc hodie nobis cum impiis & sinceræ religionis hostibus conversari licet, Psalm. 51. v. 15. 1. Petr. 2. v. 12. Obstinati verò post duas vel tres admonitiones fugiendi, Tit. 3. vers. 10. cavendi, Matt. 7. v. 15. & velut Ethnici habendi sunt, Matt. 18. v. 17. Quod qui non observat, sed jugum trahit cum infidelibus, 2. Cor. 6. v. 14. videat ne propter ipsum nomen Dei malè audiat, Rom. 2. v. 24. & peccatorum alienorum particeps evadat, 2. Johan. vers. 11. Ephes. 5. vers. 11.

II. *Apologia nervositas*, quam pro defensione personæ suæ & officii, criminationi Scribarum & Phariseorum opponit, aliàs periculum fuisset, ut vel discipuli vel reliquum auditorum vulgus in fide vacillare inciperet. Tria autem potissimum adhibet argumenta, quibus calumniam Phariseorum retundit:

1. *Desumitur à simili congruo*. Nam qui valent, inquit, non opus habent medico, sed qui malè habent. Sententia huc redit: De Messia prædictum est quod Medicum acturus sit in terris, alligaturus contritos corde, & peccatorum vulneribus faucios sanaturus, Esa. 61. vers. 1. Quando igitur operam do, ut peccatores & publicani homines spiritualiter ægri & morbidi sanentur & convertantur, usque ad eò nihil facio contra officium Messie, ut potius hoc ipso me verum esse Messiam publicè probem & demonstrém.

Notate hanc Christi sententiam vos mei *in consolationem*. Omnes post lapsum miserii sumus & ægroti, Esa. 1. v. 6. *laborat anima*, 1. Cor. 2. v. 14. *laborat cor*, Gen. 6. v. 5.

laborat voluntas, Rom. 7. v. 19. *laborat intellectus*, 2. Cor. 3. v. 5. ægri sumus & infirmi *corporaliter & spiritualiter*. Sed confidite vos mei, Medicum habemus, qui omnes infirmitates nostras sanare potest, Pl. 103. vers. 3. per verbum quod omnia sanat, Sap. 16. v. 12. Hoc igitur agamus, ut curæ & regimini ejus nos spontè & promptè in omnibus subjiciamus, & non solum medicamentis utamur, sed etiam juxta diætam nobis præscriptam vitam nostram instituamus, Mich. 6. v. 8. ne patiamur prius sanati recidivam, quæ pejor solet esse radice, juxta Medicorum sententiam, & Christi ipsius effatum, Joh. 5. v. 14.

2. *à dicto Prophetico*. Nam euntes, inquit, discite quid sit, misericordiam volo, & non sacrificium, v. 13. Testimonium hoc desumptum est ex Ol. 6. vers. 6. quo tacitè Christus Phariseorum superstitionem perstringit, quæ sacrificiis inhærebant, & opera interim moralia charitatis, misericordiæ & beneficentiæ erga proximum negligebant. Sensus argumenti talis est: Deus ipse præfert misericordiam omnibus Leviticis sacrificiis Ol. 6. vers. 6. sed majus charitatis & misericordiæ opus excogitari vix potest, quàm eriantem peccatorem in viam reducere. Ergò iniquè agitis, dum me propterea reprehenditis, quod peccatores & publicanos conversatione mea in viam salutis revocare studeo. Agnosce hinc summam operum charitatis & misericordiæ necessitatem. Nā charitas maxima est inter virtutes, sine qua nullum opus, aliàs bonū, Deo gratum & acceptum esse potest, 1. Cor. 13. v. 13. hinc omnibus & singulis præcipitur, ut misericordiam faciant, unusquisque cum fratre suo, Zach. 7. v. 9. qui non observat, amore Dei etiam destituitur, 1. Joh. 3. v. 17. cap. 4. v. 20.

3. *Ab officii proprio.* Non enim veni, inquit ad vocandum justos, sed peccatores ad pœnitentiam. Per justos, Phariseos intelligit & Scribas, qui propria turgebant justitiâ, & se justos esse arbitrabantur. Ita quod ante figuratè sub figura Medici dixerat, nunc detractâ figurâ vet bis planis exponit, ostendens, Messia adventum nunquã promissum esse his, qui vel naturâ justî sint, qualis inter hominès post lapsum reperitur nemo, vel sibi videantur justî, ut Pharisæi olim faciebant, sed solis peccatoribus. Idcirco se, qui munus illud Messia gerat, venisse propter homines peccatores, non ad confirmandum illos in studio propositoq; peccandi, sed ad vocandû eos ad pœnitentiam, & consequenter ad æternam salutem.

Egregia certè *consolatio* pro omnibus illis, qui se peccatores esse sentiunt, & de amissis dolent, cupiuntq; fercinâ peccatorum suorum liberari, ne desperent, sed ad Christum tanquam Dei agnum tollentem peccata mundi, confugiant, & requiem in-

venient pro animabus suis, Matt. II. v. 28. 29. nam certus sermo, & dignus quem omnibus modis amplectamur, quod Christus Jesus venit in mundum, ut peccatores salvos faceret, 1. Tim. I. v. 15.

Non igitur te deterreat indignitas vel impuritas, quò minus ad ipsum confugere velis. *Si dignus esses & purus, Salvatore non indigeres. Sed quia peccator es, à Deo divisus & alienatus, Christus venit in hunc mundum, ut te reconciliaret Patri, & ad pœnitentiam vocaret.* Hoc agnosce grato animo, & vocanti obtempera, ne obicem pone. Qui enim Christum non apprehendit per fidem tanquam Salvatorem, experietur eum in novissimo die, tanquam severum judicem, qui non amplius vocabit ad pœnitentiam, sed ad ignem æternum reprobabit omnes illos, qui Evangelio suo non obediverunt, 2. Thessal. I. versicul. 8. Sufficit! O Domine JESU fac nobiscum secundum nomen tuum,

Amen.

In Die S. Michaelis seu Angelorum.

Evangelium Matth. 18. v. 11.

Lectulum Salomonis ambiebant sexaginta fortes ex fortibus Israel omnes tenentes gladios, & ad bella doctissimi, mi, unius ejusque ensis super femur suum propter timores nocturnos, Cant. 3. v. 7. 8.

Lectulus ille est qualibet fidelis anima, in qua cœlestis Salomo Christus Jesus per fidem quiescit, Eph. 3. v. 17. fortes sunt beati Angeli, qui lectum illum custodiunt, & castra metantur circa eos, qui timent Dominum, Pl. 34. v. 8. per gladios & enses denotatur Angelorum potentia ultrix, quâ nos

defendunt adversus draconem infernalem, qui in tenebras dominatur, Ephes. 6. v. 12. ut sine metu & periculo dormire possimus. Sunt enim fortes heroës, Pl. 103. v. 20. & ministratorii Spiritus emissi in gratiam eorum, qui salutem hereditare debent, Ebr. I. vers. 14.

Hodie festum Angelorum celebrat Ecclesia, non more Pontificio, qui adorant eos: sed ut certus esset dies, quo doctrina de Angelis in Ecclesia proponeretur, & occasio laudis divina offerretur, quod Deus

E e e 3 non